

zedik nagyapjáé volt. Nem sejtik, hogy ezek az emberek, — akik ezreseket kereshetnének, — soha száz koronát egy sumában nem őriznek odahaza, nem sejtik, hogy ezek a népek Oláhországba, meg egyebüvé kénytelenek kimenni kenyér után, ha csak nem akarnak idehaza tengődni rettenetes, piszkos szegénységben. Nem sejtik, hogy ami valami nagyon csekélyke történt itt a magyar népművészetért, azt egy kismódu nemesi kurián eszelte ki egy asszony s más, rajta kívül nem tett ebben a kérdésben semmit.

Mert ha ezt sejténék, még jobban bámulnának s talán el sem hinnék, hogy akadjon ország, amely szántsándékkal ne szedje föl a földön fekvő kincseket. Nem lennének képesek megérteni, — s valljuk be, kulturagyvelő előtt érthetetlen is, — miért nincsenek pompás iskoláink, gazdag ösztöndíjaink, amelyek oktatnák, művelnék, képeznék ezt a gazdagfantáziájú, festő, furó-faragó mindent a maga ügyességéből kieszelő s produkáló népet? Ki tudja, hány és hány nagy tehetség maradt eféle iskolák hiányában örökre ott a havasok alatt, vagy a mezőkön a bivalyok, a juhok mellett, hány finom, ritka színértékű művészi, csipkét és mintát kieszelő, megcsináló kéz, meg agy maradt mosogató, libáltómő, kukoricát kapáló falusi analfabéta asszony. Azért, mert nincsen senki, aki azt mondaná: tanítsuk ezt a népet, törődjünk tehetségével s adjunk neki a 2—3 koronás napszám helyett egész vidékeket, egész koldus vidékeket gazdaggá tevő keresetet.

Persze, szegény „ügyeskedő“, erős tehetséggel megáldott magyar, meg székelő nép! Miért nem született németnek, franciának vagy japánnak! Majd gondoz-

nának, tanítanának ott! De így, őrizheted tovább a bivalyokat s örvendezhetsz, ha kis turóra, meg kenyérre való kerül a favágásból, meg a másmylen robotból.

Szeged bevételei és kiadásai 1913-ban.

— A miniszter jóváhagyta a költségvetést, de több kifogása van ellene. —

(Saját tudósítónktól.) Ma érkezett vizsgáló a belügyminisztértől a város 1913. évi költségvetése, amelyet a miniszter jóváhagyott ugyan, de sok észrevétele van ellene. Itt-ott akadnak különbözetek, amikről a miniszter fölvilágosítást kér, bizonyos összegek tekintetében pedig azzal nincs még tisztában, hogy milyen közgyűlési határozat, vagy kormányhatósági rendelet alapján állították be a költségelőirányzatba. Igen érdekes passzusa a miniszter kifogásainak az, amelyben az új szervezési szabályrendelet s ennek keretében a tisztviselők fizetéseinek rendezését sürgeti meg és kérdi az okot, hogy miért késik olyan soká. Sürgős jelentést kér továbbá arról, hogy milyen intézkedéseket tett már a város a családi pótlékok rendszeresítése dolgában. Szóval alaposan a körmére koppint a miniszter Szegednek, amiért a legsajátosabb ügyeit olyan hosszú ideig heverteti. A leírat főbb pontjait itt közöljük:

„A városi házi pénztárról szerkesztett 1913. évi költségelőirányzatot — mondja a miniszter — amely szerint a kiadások összege 6,169.218 korona, a bevételeké pedig 5,303.201 korona s így a hiány 866.017 korona — jóváhagyom a következő észrevételekkel.

Megengedem, hogy a fenti hiány fedezése céljából a városban fizetett állami egyenesadók minden koronája után ötven fillér városi pótdadó vetessék ki.

Felhívom a város közönségét, hogy az új városi törvénynek megfelelően az új szerve-

zési szabályrendelet átalakítása iránt mielőtt intézkedjék és azt megfelelően módosítva jóváhagyás céljából mielőbb terjessze föl hozzámm.

Egyben felhívom, sürgősen tegyen jelentést arra vonatkozólag hogy ugyancsak az új városi törvény alapján a családi pótlék rendszeresítésére nézve milyen intézkedést tett.

A költségvetésre vonatkozó egyéb észrevételei között azt kérdezi a miniszter, hogy a cédulaház mögötti vízállásos terület évi bérösszegét miért nem irányozta elő az 1913. évi bevételek között.

Kifogásai vannak a városi felsőkereskedelmi iskola tételei ellen is. Azt mondja ebben a pontban: „A bevételek rovata alatt a városi felsőkereskedelmi iskola bevétele címen előirányzott 40600 korona, a kiadások rovata alatt a városi felsőkereskedelmi iskola kiadásaira előirányzott 4900 korona és a kiadások rovata alatt a városi felsőkereskedelmi iskola berendezési és egyéb költségeire felveendő 60.000 korona kölesönnek a törlesztésére és kamatjára előirányzott 8700 korona függőben tartandó, mert a közgyűlésnek a városi felsőkereskedelmi iskola létesítése tárgyában 1912. április 30-án hozott határozatát jóváhagyásra alkalmasnak még nem találtam.

Függőben tartandó — mondja tovább — a kegyesrendi főgimnázium tanszemélyzete tiszteletdíjának, illetve ellátási költségének felemelésére előirányzott 8000 korona és egy rendtag nyugdíjazására előirányzott 2400 korona, összesen 10400 korona is.

„A költségvetés kiadási részének 2. rovata alatt a Pester Lloyd-alapból közbiztonsági üzemek házi kezelésbe történt vétele folytán beruházási költségekre felvenni szándékolt 180.000 korona kölesön törlesztésére és kamatjára előirányzott 18000 korona és 6120 korona felhasználása az idevonatkozó közgyűlési határozat jóváhagyásáig, ugyancsak a vásártér berendezési költségeire felveendő kölesönből a várost terhelő amunításokra előirányzott 4000 korona felhasználása az ebben a tárgyban hozott közgyű-

hogya lépjen föl képviselőnek. Ez méltó az ő nevéhez: nem holmi rongyos hivatal, ahol dolgozni kell.

— De pénzbe kerül, nekem meg nincs, — magyarázza Géza.

A nagybácsi megbotránkozott.

— Ejha, nem hittem volna, hogy egy Szerényi ilyen kicsinyes lehet! Hát a feleséged!

— Bocsánat! — jelenti ki Géza, ellentmondást nem tűrő határozottsággal. — Bocsánat, más pénzéhez nem nyulok...

— Hát ne nyulj hozzá, nyulj a hiteledhez, — enged a bácsi, mert erővel képviselőt akart öcséséből csinálni, hogy majdan szemére hányhassa, hogy mindent csak neki köszönhet, nélküle az árokpártján kellett volna elpusztulnia.

... Megcselekedte Géza azt is. De nem a hitelen kezdte. Pénzzé tette csekély vagyonát és belevágta egy kerület gyomrába. Csakhogy igen éhes volt a kerület, nem volt neki elég a Géza vagyona. Akkor aztán már csakugyan a hitelen folytatta Géza, 10.000 forintnyi váltóadósságot csinált. Adtak neki, mert prima felesége volt... Bár ne lett volna prima! Mert megbukott szegény Géza s a sötét árnyék, a rémes adósság a nyakába szakadt...

Most már mit csináljon? Se felesége, se hitele, se vagyona! Ugy áll a világon, mint egy fölkiáltójel egy nagy üres lapon. Mindössze egy kedves, hűséges, de drága szökevény van... Azaz, hogy most már az sincs. Miből tartaná? Nincs öröme, nincs eszméje, nincs ereje, nincs semmije. Tehetsége, ambíciója, lelke hamvassága, mindene elpusztult: önismárgató familiája gyámkodási szenvedélyének áldozata lett... És nincs hová menekülnie. Mert a felesége pénzen és oldalán nem élhet, szervezete nem bírta ki ezt a trá-

gár életet... Mitévő legyen? Most már csakugyan indokolt volt azokhoz folyamodnia, akik lelkiismeretlen tanácsokkal elvették mindenét: testvéreire, rokonaihoz.

Először Berczihez ment.

Berczi olyan fagyosan fogadta, mint az északi szélvész.

— Ez mind azért van, mert sohasem hallgattad meg a tanácsomat: megijósoltam, hogy a sárba kerülsz.

— Segits! — hebegte Géza.

Berczi nem felelt, ahelyett az elfogult, öntetszelgő emberek vakságával és jóhiszemű hazudozásával kiszedegette a maga bálványadóját az öcsce nyomorából is.

— Bolond idealista voltál, mindig mondtam, hogy sárba kerülsz, ha nem hallgatsz rám. De nem: számár öcsédhez és hóbortos nagybátyádhoz fordultál, — most ihatód a levét.

— Engedj meg, — dadogta Géza, — a te tanácsodra házasodtam meg és vettem vissza a feleségemet.

Berczi dühbe jött.

— Az én tanácsomra! Még ilyet mersz mondani?! Eredj hálátlan, ezek után semmi közöm hozzád.

Géza ment. Az öcscséhez ment. Szelid szívének itt már följe kerekedett az epéje: a keserűség és a dac.

— Tönkretettetek, a ti lelketeken a nyomorúságom. Ha van benned szív: segits.

Tivadarnak nem volt rossz szíve; egy pillanatra, mintha az önvád is megfenyegette volna: nem gorombáskodott Gézával.

— Hát majd meglátjuk bátyám. — Mindenesetre csinálunk valamit. Csakhogy engedj meg, most már baíos lesz olyan fényes állást szereznem, mint akkor a „Mutual“-nál. Kicsaptak, diszkvalifikáltad magadat....

Géza összekapta fogát, hogy csak úgy csikorgott.

— Jó. Mit szánsz nekem?

— Ugy gondolom, hogy a statisztikai hivatalban szoríthatnék neked egy állást.

— Mifélett?

— Hát eleinte csak dijnok leszel bizony, de később, ha szorgalmas...

Nem folytathatta. Géza sápadtan a dühtől, szavaiba vágott. Elnyomott önérzete egyszeribe föltámadt benne s viharként zúdult a testvére szemébe.

— Én, Szerényi Géza, doktor utriusque juris, aki öt nyelven beszélek, akiben több képzettség, becsület, kitartás van, mint egész familiájában — én dijnok, 35 éves koromra? Megörültél, vagy csak bántani akarsz?

Tivadar hivatalnok volt, tehát Szerényi-gög egyesült benne a hivatalnok-göggel. Amaz rakoncátlan gög, emez metódusos: geometriai vonalakkal méri az emberi lelket is. Ami nem fér el eme vonalak közé, tehát nem sablon: annak létjoga nincs. Az élet egy rendelet vagy szabályzat, amit akár jó, akár rossz, be kell tartani.

— Hja, — mondta lenéző gunnyal — nem ismered az életet. A világ nem érted fofog, be kell érned azzal, amit ad. Én nem szerethetek neked nagyobb hivaltalt, mert az embereket meg nem változtathatom.

Géza türtöztette magát. Elfojtott hangon mondta:

— De kérlek, annyi fontos állást, sinecurát, töltenek be érdemtelen, léha emberekkel... Én nem kívánok sokat és nem kívánom ingyen — a munkámért kérek csekély ellenértéket csupán.

— Hja, — fitymálódik a szabályozott ember, — kérni és kapni két különböző dolog. Aztán az is határoz, hogy ki az, aki kér. Letört embernek semmit sem adnak szívesen. Vigyáznod kellett volna...